

PŘEDMLUVA

(z tištěné formy PD)

Předkládáme svazek pramenného díla, obsahující výsledky zpracování statistiky pohybu obyvatelstva v Republice Československé v roce 1958. Data za rok 1957 byla uveřejněna ve svazku č. 28 Československé statistiky - nová řada.

Zpracování za rok 1958 je ve věcném detailu stejné s rokem 1957, kdy bylo rozmnoženo zpracování statistiky rozvodů. K datům o narozených, u nichž došlo během roku 1958 k dosti významnému úbytku, je třeba připomenout, že s platností od 1. ledna 1958 byl přijat zákon č. 68/1957 Sb., o umělém přerušení těhotenství, který umožnil odstranit nežádoucí gravidity, což se projevilo na snížení celkové porodnosti i živorodnosti. Začátek snížení porodnosti můžeme klást však již do druhého pololetí 1957, kdy se projednával uvedený zákon a kdy se již uvolňovala potratová praxe platná v této době (interrupce pouze z důvodů zdravotních). Rok 1958 můžeme proto považovat za nový mezník v reprodukční praxi našeho obyvatelstva, umožněné tím, že se budou rodit z největší části jen děti chtěné a plánované. Prováděcími předpisy k zákonu č. 68/1957 Sb. byla vyhláška ministerstva zdravotnictví č. 249/1957 Ú.1. a Směrnice ministerstva zdravotnictví o postupu při umělém přerušení těhotenství (Sbírka instr. pro výkonné orgány národních výborů poř. č. 4/1958).

Ve zpracování dat o zemřelých a příčinách smrti je třeba poznamenat, že od 1. ledna 1958 začal Státní úřad statistický používat pro kódování příčin smrti klasifikace z roku 1955 (VII. revize), která se liší od předchozí revize jen v detailech, které neměly vliv na přesuny v počtu zemřelých podle jednotlivých nosologických jednotek.

Jako příprava pro plánované pozdější detailnější třídění zemřelých byl nově upraven výkaz o úmrtí Obyv V 3-12 zařazením dvou samostatných otázek:

10. Datum narození pozůstalého manžela

17. U žen: počet všech živě porozených dětí.

Prvá otázka má umožnit bilancování obyvatelstva podle rodinného stavu pro výpočet různých diferenčních a specifických měr, druhá otázka má umožnit zpracování údajů o plodnosti žen s ukončenou fertilitou. Kromě těchto otázek byla ještě zavedena pro zajištění přesnějších odpovědí v otázce pitevních diagnóz samostatná otázka

12. Byla provedena pitva? (Ano, ne)

Údaje zjištěné otázkami 10. a 17. se zatím nepublikují. Ve zpracování dat za města došlo k rozšíření počtu měst s 10 000 a více obyvateli o dalších sedm měst, která podle zjištění Okresních služeb Státního úřadu statistického dosáhla v roce 1958 uvedené hranice. Byla to města Kralupy nad Vltavou, Slaný, Mariánské Lázně, Ostrov, Sokolov, Svitavy a Prievidza. V uspořádání okresů došlo ke změně přenesením sídla Okresního národního výboru z Karlových Varů do Ostrova (vládní nařízení z 22. prosince 1957 č. 77/1957 Sb.), čímž se změnil i název okresu Karlovy Vary-okolí na Ostrov.

Statistické a publikační práce na tomto svazku řídil dr. Vladimír Srb a inž. Milan Kučera ve spolupráci s Františkem Podhorou na úseku sňatků, narozených a rozvodů, s inž. Vladimírem Ziegenfussem a Tomášem Volným na úseku zemřelých a příčin smrti a Antonínem Galíčkem na úseku stěhování. Zpracování za Slovensko vedl František Ďurd'ovič. Zpracování statistiky rozvodů a neplatných manželství provedlo statistické oddělení ministerstva spravedlnosti za vedení dr. Richarda Jelínka.

Rukopis tohoto svazku byl odevzdán do tisku v lednu 1961.

V Praze v lednu 1961.

Dr. František Fajfr,
předseda Státního úřadu statistického

Dr. Otto Kozák,
vedoucí odboru 22 - Obyvatelstvo